

[ו] "והבאתי עליכם חרב נקמת נקם בריתי". אומר רש"י: דבר אחר נקם בריתי, נקמת בריתי אשר עברתם. כתוב בחומש בראשית "ויפל אבכם על פניו וידבר אתו אלוקים לאמר... והקמת את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריו לדורתם לברית עולם להיות לך לאלוקים ולזרעך אחריו" (בראשית פי"ז, ג, ז).

כתוב פה שהקב"ה כרת ברית לא רק עם אברהם אבינו, אלא גם עם זרעו אחריו דהיינו איתי ואתך ועם כל אחד ואחד מאיתנו. והביאור הוא: שיהודי זהו לא רק אחד שעוסק בתורה ומקיים מצוות, בשביל זה גם יש גויים שיכולים לעשות את זה ואולי עוד הרבה יותר טוב... (עיין ע"ז דף ג'. וברמב"ם ה' מלכים פ"ח ה"א) - יהודי הוא במהותו חפצא אחר לגמרי, הקב"ה ואנו כרתנו ברית... ברית של אהבה... ברית של חיבור... ברית של דביקות... ברית שהקב"ה יהיה לנו לאלוקים, שהוא אלוקי ישראל, והוא משרה שכנתו עלינו

ועומק העניין של ברית פירושו הוא: וכמו שמבואר ברש"י (בראשית פט"ו, י), בפרשת ברית בין הבתרים "ודרך כורתיה ברית לחלק בהמה ולעבור בין בתריה, כמה שנאמר להלן העוברים בין בתרי העגל" (ירמיה לד, יט.), ושם בירמיה מבאר רש"י "והיא היתה ברית חזקה וגמורה לאמר ככה יבחר ויחלק העובר עליה", דהיינו שמהותה של כריתת ברית, שזהו קשר בכזה רמה שאחד כביכול אומר לשני אם תעבור על הברית בינינו יקרה לך מה שקרה לעגל המבותר שאנחנו עוברים בין בתריו, דהיינו שאנחנו כביכול נהפכים לאחד, כביכול "קשר דם" שאנחנו לא יכולים להיפרד אחד מהשני, ומה שיעבור עליך יעבור גם עלי לטוב ולמוטב... וזהו 'כריתת ברית'...

וא"כ כל יהודי צריך וחיוב לחשוב עם עצמו עד כמה גם הוא מרגיש שהוא קשור ומחובר ודבוק עם הקב"ה 'בקשר ברית', קשר בל ינתק, ואז כשאני מקיים מצוות ואני עוסק בתורה, זה לא רק שאני מוסיף בחשבון המצוות שלי לעולם הבא עוד מצוה ועוד שעה בעסק התורה, אלא אני על ידי קיום המצוות ועסק התורה אני דבק בקב"ה יותר ויותר, אני מקיים את הברית שכרתנו בינינו, וכנגד זה הקב"ה גם מקיים את חלקו בברית שהוא כרת עמנו, שלזה הוא מצפה מהכה ומתאוה... ואם אנו לא מקיימים את הברית שכרתנו בינינו אנו ואבינו שבשמים < הרי זה מ פ ח י ד ... <<< "והבאתי עליכם חרב נקמת נקם בריתי" ... (ממויר ר' אברהם אוחנה שליט"א)

[ז] "וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה" (כה, ח) המגיד מדובנא מפרש מהו רצון התורה בצוותה "וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים", משל למה הדבר דומה: אדם שהורע מזלו ונגזר עליו להיות 'שנורר' הוא עומד מחוץ ל'איצקוביץ' נותנים פה לו אגורה ושם פרוטה... ובמשך היום - בכל פעם שמישהו משליך איזה מטבע אל תוך ידו הוא מרגיש: אוה, הנה, נותנים לי, נכנס עוד כסף... ועוד כסף... ובלילה כשהוא מתפנה לספור את כל הכסף הוא מתאכזב לגלות שכשהוא הופך את כל הפרוטות הרבות לשטרות הוא נשאר בסך הכל עם שני שטרות קטנים ותו לא... כך האדם חי על אדמות כל- כך הרבה שנים, עוד שעה ועוד שעה, עוד יום ועוד יום, עוד שנה ועוד שנה... ובערב ימיו כשהוא עושה חשבון- נפש כמה זמן הוא באמת חי, הוא מגלה שבסך הכל מדובר על כמה שמיטות... הוא בסך הכל חי כשש, שבע שמיטות, יובל ורבע, יובל וחצי... ותו לא! כמה זמן בעצם אנחנו חיים כאן הרי "ימינו כצל עובר"... על ידי שסופרים את השנים - הרי זה כספירת המעות בסוף היום... זה מזכיר לנו ש"ימינו כצל עובר"...

על הפסוק בתהלים (קמ"ד), "ימינו כצל עובר" אמרים חז"ל הובא ברש"י שם שלמה אמר "ויעשם כצל" (קהלת ז) ולא פירש אם צל דקל או צל כותל שהם קבועים, כבר פירשו אביו "כצל עובר" - צלו של עוף הפורח. ע"כ לשון רש"י. צלו של כותל קיים זמן רב - כל זמן שהכותל עומד, צלו של אילן אף הוא מתקיים זמן רב - כל זמן שהאילן עומד... אבל לא, החיים שלנו אינם אלא כמו צל של עוף הפורח ועובר, הוא היה כאן לפני רגע והוא עף ועבר ו... איננו... - כך הם חיינו!... והדבר תמוה, שהרי כבר מהבוקר עד עכשיו ברוך ה' אנו חיים ונושמים, ומאז שעות הבוקר כבר אלפי פעמים עפו ציפורים ובחסידי ה' אנו ממשכים לחיות... ומאז תחילת השנה כמה צללים עברו? ומאז תחילת חיינו כמה צללים עברו? אם כן מהו "כצלו של עוף הפורח"??

כמדומה שהסבא מקלם מבאר כפשוטו: את מה שהאדם חי אתמול, הוא כבר לא חי עכשיו, זה היסטוריה... היה פעם... את המחר הוא עדיין לא חי, את מה כן חי האדם: את ה'היום'! - ב'היום' עצמו, את השעה שעברה הוא כבר לא חי עכשיו... את הזמן של עוד שעה, הוא גם לא חי... זה עוד לא הגיע... את מה הוא חי? את השעה הנוכחית!... - ב'שעה' עצמה, הדקה שעברה - עברה כבר... הדקה הבאה עדיין לא הגיעה, את מה האדם חי, את הדקה הנוכחית!... - ב'דקה' עצמה - השניה הקודמת כבר עברה... השניה הבאה עדיין לא הגיעה, את מה האדם חי? את השניה עצמה!... וכי וכי נמצא אם כן שלמעשה האדם חי רק את ה'עכשיו', וה'עכשיו' הזה הלא הוא כצל עובר ממש, משום שכל רגע ורגע - ברגע שהוא מגיע הוא כבר תם ואיננו... הרגע הבא הוא כבר משהו אחר...

אולם נראה לבאר בזה כדלהלן: על פי הגמ' בחולין (נח): שמספרת שיש יצור ששמו 'בקא' מין זבוב צינצ"א והיא נושכת כצרעה, (רש"י) וזבוב זה אין לו גידים ועצמות ועל כן הוא 'בר יומא' והיינו שמשך זמן חיותו בעולם אינו עולה על יום אחד, בבוקר הוא נולד ובערב הוא מת, הוא חי שתיים עשרה שעות בלבד! והגמרא שם שואלת כיצד יתכן לומר שה'בקא' הזה אינו חי יותר משתיים עשרה שעות והרי הסתובב סיפור בפומבדיתא שה'בקא' ורעייתו ה'בקתא' רבו ביניהם שבע שנים? על מה הייתה המריבה? כי חיותם של בני הזוג לבית 'בקא' היא ממציצת דמם של אנשים, ואירע פעם אחת שהבקא הלך לשפת הנהר - מקום שאנשים אינם מכוסים לגמרי והוא התיישב על כתפו של מישהו ומצץ את דמו ואכל ושבע ודשן... וכששב ל'ביתו' וראתה אותו רעייתו מרת 'בקתא' שהוא מדושן עונג, היא מיד ביררה היכן הוא "סעוד" את לבו, ומששיב לה בעלה ה'בקא' כי הוא מצץ את דמו של אחד מן היושבים על שפת הנהר, בערה בה חמתה של ה'בקתא' והיא אמרה לו כבעס: מה!! אכלת ארוחה דשנה ולא קראת לי!!... ועל כך הם רבו ביניהם שבע שנים!!... (כנראה עד שהרבוטת תסדר את הגט...) ואם כן מבואר שחיותם של ה'בקא' וה'בקתא' הוא לכל הפחות שבע שנים, והאיך אמרו לעיל שאין חיותם אלא י"ב שעות? - ותיצרו שם: בשני דידהו. והיינו שכשאמרו שבע שנים לא התכוונו לשבע שנים שלנו אלא לשבע שנים שלהם - של ה'בקא' וה'בקתא', ושבע שנים שלהם ביחס לחיינו אינם אלא רגעים מועטים. ע"כ דברי הגמרא. אם נעשה חשבון: שבע שנים שלנו מתוך שבעים שנות חיינו הם עשירית... ה'בקא' וה'בקתא' הללו רבו ביניהם במשך עשירית מחייהם... ומכיון שכל משך חייהם אינו אלא שתיים עשרה שעות נמצא שהם רבו בערך שעה וחצי... נתאר לעצמנו: אם בני הזוג 'בקא' ו'בקתא' הללו שיהיו בריאים... היו באים לפנינו ומספרים לנו את הסיפור ה'נורא' הזה שיבקא' הלך לנהר ואכל ארוחה דשנה ולא הזמין את הרבנית 'בקתא' להצטרף לסעודה... מה היינו אומרים להם?... הרי בוודאי היינו אומרים להם: היום בלילה אתם כבר הולכים למוות, בעוד כמה שעות מתקיימת ההלויה שלכם... וכי שוה לעשות עסק שכזה!!...? שלא מאס איש ללכת הרבה שנים לחיות, נו, עוד אפשר להבין, יש לכם חשבונות... אבל בסך הכל יש לכם כמה שעות, מה אתם רבים?... לא תבל?...? נו, ואיך מסתכלים עלינו מן השמים?...? הרי הפער בין החיים שלנו לבין חיי נצח הוא גדול הרבה יותר מאשר הפער בין החיים שלנו לחיי ה'בקא' וה'בקתא'...? נו, לא תבל לריב!!...? לא תבל על הזמן!!...? בהסתכלות מצומצמת של מאה ועשרים שנות חיינו אכן "כצל עובר" הוא כלום לא, אבל כשמסתכלים עלינו מן השמים - ששם יש נצח נצחים הרי מאה ועשרים שנות חיינו ביחס למיליארדי מיליארדי מיליארדי שנים של נצח הם לא אחרת מאשר "צל עובר"! המבט מעורר הרחמים שבו אנו רואים את ה'בקא' וה'בקתא' הוא כאין וכאפס לעומת איך שמסתכלים עלינו מן השמים!...? בת קול כביכול קוראת לעברנו: מה יש לכם?...? על מה אתם עושים עסק?...? הרי "אדם להבל דמה ימיו כצל עובר" ממש!

[ח] לימא מתניתין דלא כבן ננס... היו פעם שני בחורים בוולוז'יין שישבו ולמדו בחברותא והם הגיעו בגמרא לקטע של "לימא מתניתין דלא כבן ננס"... אמר האחד לרעהו: מאי נפקי'מ אס מתניתין כן כבן ננס או לא כבן ננס?...? החברותא לעומתו הזדעק: מה פירושו? הרי הגמרא דנה אס מתניתין כבן ננס או לא, איך אתה אומר מה נפקי'מ?...? וההוא משיב לו: אוי... וייטער... משראה החברותא שאין זה מעניין את רעהו הוא נאלץ להמשיך עמו הלאה את הסוגיא.

לימים, זה שביקש להמשיך הלאה נהיה רואה- חשבון והחברותא שרצה להתעכב על "לימא מתניתין דלא כבן ננס" היה לחתנו של ויסוצקי (יצרן התה המפורסם). אותו רואה חשבון לא הצליח למצוא עבודה והציעו לו שילך לויסוצקי אולי הוא ימצא לו עבודה... חברו - החתן של ויסוצקי היה גר בבית הסמוך לבית חמיו ואותו רואה חשבון במקום לדפוק על דלתו של ויסוצקי בטעות הוא דפק על דלת הבית של חתנו של ויסוצקי - החברותא לשעבר... פתחו לו את הדלת, הוא עמד נפעם מהמחזה: בית מלא ספרים, פאר והדר, כל טוב ארץ... בעל- הבית שקוע בתלמודו... מטטיל הלך וחזור וחושב בלימוד... הוא אמר לעצמו: אוי, עכשיו אני מבין איזה נפק"מ יש אס מתניתין כן כבן ננס או מתניתין דלא כבן ננס...